

YBL MIKLÓS ÉPÍTŐIPARI MŰSZAKI FŐISKOLA
GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR

PAPP PÉTER

ÉPÍTŐIPARI VÁLLALATOK GAZDÁLKODÁSA

KÉZIRAT

TANKÖNYVKIADÓ, BUDAPEST, 1975

DE MFK Könyvtára
DEBRECEN

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	9
Az építőipari vállalati gazdaságtan, fogalma, tárgya, jelentősége	9
I. Az építőipar helye, szerepe és jelentősége a népgazdaságban	12
1. A szocialista ipar fogalma, jellemző vonásai	14
2. Az építésügyi gazdasági ágazat fogalma, irányítása	14
2.1 A kivitelező építőipar iparági csoportosítása	15
3. Az építőipar népgazdasági jelentősége	17
4. Az építőipari termelés fogalma, speciális jellemzői	19
5. Az építőipari termelés számbavétele	23
5.1 Természetes mértékegységben történő számbavétel	23
5.2 Az építőipari bruttó termelési érték meg- határozása	24
5.3 A nettó építőipari termelés meghatá- rozása	26
II. A vállalat, mint a termelő tevékenység önálló gazdálkodó egysége	28
1. A vállalat	28
2. A vállalat jellemzésére szolgáló általános jellegű mutatók	29
2.1 A termelési profil	29
2.2 Nagyságrend	30
2.3 A vertikálitás mértéke	30
2.4 Tömegszerűség	30
3. Az építőipari vállalat	31

4. Az építőipari tevékenység sajátosságainak befolyása az építőipari vállalatok gazdálkodására	32
5. Vállalat alapítása, megszüntetése	37
6. Vállalatpolitika	39
6.1 Építési piac és sajátossága	40
III. Vállalati tervezés	42
1. A tervezésről általában	42
2. A vállalati tervezés fogalma és annak általános rendszere	43
3. Az építőipari vállalatok tervei	45
3.1 Az építőipari vállalati tervek információ bázisa	47
4. Összefüggés a népgazdasági és a vállalati tervezés között	48
IV. Műszaki fejlesztés	50
1. A műszaki fejlesztés fogalma	50
1.1 Mi az innováció?	51
2. Az építőipari műszaki fejlesztés	51
3. A műszaki fejlesztési koncepció	52
3.1 A műszaki fejlesztés információ-szükséglete	54
4. A műszaki fejlesztési terv	55
5. A műszaki fejlesztés finanszírozása és elszámolása	55
5.1 A műszaki fejlesztés megvalósítása	56
V. Állóeszköz-gazdálkodás	57
1. Az állóeszközök fogalma	57
1.1 Az állóeszközök nyilvántartása	58
2. Az állóeszközök csoportosítása	59
3. Az állóeszközök elhasználódása	62
3.1 Az állóeszközök fizikai kopása	62
3.2 Az állóeszközök erkölcsi kopása	62
3.3 Az állóeszközök amortizációja	64
4. Az állóeszközök kihasználása	65
4.1 Az állóeszközök fokozottabb kihasználásának főbb módszerei	68

VI.	Beruházások	70
	1. A beruházások fogalma	70
	2. A beruházások csoportosítása	70
	2.1 A népgazdasági és üzemgazdasági beruházások	70
	2.2 Termelő és nem termelő beruházások	71
	2.3 A beruházások anyagi-műszaki össze- tétel szerinti megkülönböztetése	72
	2.4 A beruházások megkülönböztetése a beruházás célja szerint	72
	2.5 A beruházások megkülönböztetése a döntési jogkörük szerint	73
	2.6 A beruházások megkülönböztetése a finanszírozás módja szerint	74
	2.7 A beruházások megkülönböztetése összefüggésük alapján	75
	2.8 A kivitelezés módja szerint	75
	2.9 A beruházások megkülönböztetése készültségi állapotuk szerint	76
	3. A beruházások lebonyolítása	76
	3.1 A beruházások során közreműködő szervek	76
	3.2 A beruházási javaslat	77
	3.3 A beruházás elhelyezése	78
	3.4 A beruházási program	78
	3.5 A beruházások engedélyokirata	78
	3.6 Tervezői és kivitelezési szerződés	79
	4. A műszaki átadás-átvételi eljárás	79
	4.1 Az építési munkák elszámolása	79
	5. A beruházások hatékonysága	80
VII.	Forgóeszközgazdálkodás	83
	1. A forgóeszközök fogalma	83
	2. A forgóeszközök szerkezete	84
	3. A forgóeszközök forgási sebessége	85
	3.1 A forgóeszköz-kihasználás fokozá- sának jelentősége	87
	4. A forgóeszközök finanszírozása	88
	5. Vállalati anyaggazdálkodás	92
	5.1 Az anyag jelentősége az építőipari termelésben	92

5.2 Az építőipari anyagok főbb csoportjai	93
5.3 Az anyagnormák	94
5.4 Anyagkészlet normák	96
5.5 A készletgazdálkodás főbb módszerei	99
5.6 Az anyagfelhasználás elemzése	100
VIII. Munkaerő és bérgazdálkodás	102
1. Munkaerőgazdálkodás	102
1.1 A munkanorma	102
2. A munkanormák csoportosítása	103
3. A műszaki idejének felosztása normázás szempontjából	105
4. A műszaki munkanorma megállapításának menete	109
4.1 Munkatanulmányok készítése	109
4.2 Munkanapfelvételek készítése	110
4.3 Az időmérés	113
4.4 Normaalapok összeállítása	116
4.5 Munkanormák az építőiparban	116
5. A munkaerőgazdálkodás feladatai	120
5.1 A vállalati munkaerőkonjunktúra vizsgálata	122
5.2 A vállalati létszámgazdálkodás	126
5.3 A foglalkoztatott létszám nagyságát és mozgását jellemző mutatószámok	127
5.4 A létszámváltozás vizsgálata	129
5.5 A munkaidő kihasználás vizsgálata	129
6. A bérgazdálkodás	132
6.1 A munkások bérezése	132
6.2 Bérformák	134
6.3 Az alkalmazottak bérrendszere, és anyagi ösztönzése	135
6.4 Néhány szempont a bérgazdálkodás továbbfejlesztéséhez	137
7. A termelékenység mérésének módszerei az építőiparban	137
7.1 A termelékenység fogalma	137
7.2 A termelékenység mérésének mutatószámai	140
7.3 A termelékenység színvonalára ható tényezők	145
IX. Gépgazdálkodás	147
1. A gépesítés fogalma	147
2. A vállalati gépgazdálkodás feladata	149

2.1 A gépészeti osztály részletes feladatai	150
3. Gépi időnormák	155
3.1 A gépi időnormákkal kapcsolatos alapfogalmak	155
3.2 Az építőgépek alapteljesítményének megállapítása, ..	158
3.3 Gépi teljesítménynormák és időnormák	162
3.4 Gépi időnormák készítése	163
3.5 A gépi munkaszak meghatározása	165
4. A gépellátottság vizsgálata	166
4.1 A gépesítés színvonalának elemzése	167
5. A gépesítés hatásai	168
5.1 A gépesítés aktív hatásai	169
5.2 A gépesítés passzív hatásai	171
5.3 A gépesítés gazdasági hatásainak számszerűsítése	172
5.4 A gépesítés hatékonyságának fokozásával kapcsolatos főbb szempontok	179
6. A karbantartási feladatok szervezése	180
6.1 Karbantartási feladatok	180
6.2 Állandó jellegű karbantartási feladatok	181
6.3 Időszakos karbantartási feladatok	182
6.4 A TMK rendszerű karbantartás	183
6.5 A karbantartó tevékenység tervezése	186
X. Építőipari költségvetési alapismeretek	189
1. Alapfogalmak	189
2. Az építőipari költségvetés célja és fajtái	190
2.1 Az előirányzati költségvetés	190
2.2 A rételes költségvetés	191
3. A rételes költségvetés funkciói	197
4. A költségvetés készítésére vonatkozó előírások	198
XI. Költségvetési alapismeretek	200
1. A költséggazdálkodás jelentősége	200
1.1 A költség és a kiadás fogalma	201
2. A költségek csoportosítása, költségfüggvények	202
3. A költségvisszamaradás fogalma	214
4. A rétegeköltség és a határkötség fogalma	215
5. A kalkuláció és az önköltség fogalma	218

5.1 A kalkuláció csoportosítása	219
5.2 A kalkulációs sémák és a kalkulációs tételek tartalma	223
5.3 Az építési-szerelési munkák kalkulációs sémája...	223
5.4 Az építési-szerelési munkák költségtényezői- nek tartalma	223
5.5 Az ipari termelés (szolgáltatás) kalkulációs sémája	229
5.6 A szűkített önköltség fogalma, tartalma és szerepe	229
5.7 Kalkulációs egység, költségviselő lényege	231
XII. Vállalati jövedelemszabályozás	234
1. A vállalati nyereség és jövedelmezőség	234
1.1 A jövedelmezőség mutatói	236
2. A jövedelmezőség funkciói	239
2.1 A vállalati érdekeltségi alapok	240
3. A jövedelmezőségi mutató érdekeltségi össze- függése az alapokkal	244
4. A nyereségadózási rendszer továbbfejlesztésének főbb követelményei az V. ötéves terv megvalósi- tása érdekében	246